

# LDF pieredze zālāju biotopu atjaunošanā Latvijā



LU 80. zinātniskā  
konference 2022 / Dabisko  
zālāju saglabāšana Latvijā:  
sociāli-ekoloģiskā  
perspektīva

Inga Račinska, Baiba Strazdiņa  
GrassLIFE / Latvijas Dabas fonds

Paldies: Jānim Ķuzem, Ilzei Priedniecei,  
Jānim Reihmanim, Viesturam Lārmanim



# LDF darbs dabisko pļavu atjaunošanā – 8% LV ESB → 9.3%



2001  
Engure



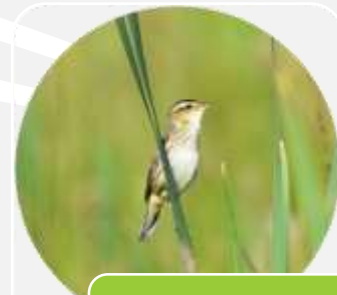
2003  
Ziemeļgauja



2004  
Palienes



2010  
Dviete



2010  
Grīšu kauķis



2016  
Mazais ērglis



2017  
GrassLIFE



2021  
LIFE  
MarshMeadows



2021  
WoodMeadow  
LIFE





# LDF darbs dabisko pļavu atjaunošanā – projekti I



## Engures LIFE

2001-2004

**140 ha**

- Koku un krūmu ciršana
- Ganību ierīkošana un ganību dzīvnieku iegāde



## Ziemeļgaujas LIFE

2003-2007

**350 ha**

- Koku un krūmu ciršana, ozolu atbrīvošana
- Ganību ierīkošana un ganību dzīvnieku iegāde



## Palieņu LIFE

2004-2008

**2541 ha**

- Krūmu ciršana
- Sakņu frēzēšana
- Pirmreizējā pļaušana
- Kontrolēta dedzināšana
- Ganību ierīkošana



## Dvietes LIFE

2010-2015

**113/350 ha**

- Koku un krūmu ciršana un sakņu frēzēšana
- Ganību ierīkošana un ganību dzīvnieku iegāde



## Grīšļu kauķa LIFE

2010-2014

Liepājas un Papes ezers

**119 ha**

- Koku un krūmu ciršana
- Pirmreizējā pļaušana



# LDF darbs dabisko pļavu atjaunošanā – projekti II



## AqPom LIFE

2016-2021

**290 ha**

- Hidroloģiskā režīma un mitrāju atjaunošana
- Koku un krūmu ciršana
- Ganību ierīkošana un ganību dzīvnieku iegāde



## GrassLIFE

2017-2023

**1320 ha**

- Inovatīvs un ļoti plašs zālāju atjaunošanas metožu klāsts (sēklas, zvaguļi, velēna, u.c.)
- Cieša sadarbība ar zemniekiem
- Ganību ierīkošana un ganību dzīvnieku iegāde
- Mobilie ganāmpulki



## WoodMeadowLIFE

2021 - 2026

**200 ha**

- Parkveida pļavu atjaunošana
- Ilgtspējīgas apsaimniekošanas struktūras izveide



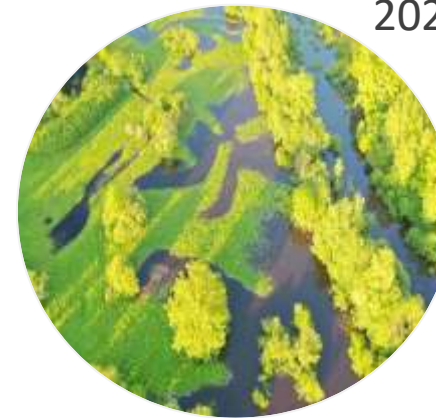
REPUBLIC OF ESTONIA  
ENVIRONMENTAL BOARD

## LIFE MarshMeadows

2021-2027

**580 ha**

- Mitro zālāju un to hidroloģiskā režīma atjaunošana
- Ganību ierīkošana
- Dažādu ganīšanas režīmu testēšana



# LDF darbs dabisko pļavu atjaunošanā – galvenās atziņas



2001  
Engure

- + vietējās NVO izveide nodrošināja ilgtspējīgus atjaunošanas rezultātus, kas tiek uzturēti joprojām
- + ļoti efektīvs līdzekļu izlietojums, tālāks «sniega bumbas» efekts
- nepietiekama inovācija metožu pielietojumā
- nepietiekama zinātnieku iesaiste projekta rezultātu analizē un plašākā izplatīšanā



2003  
Ziemeļgauja

- + tieša zemnieku iesaiste un atbalsts ganību infrastruktūras izveidē nodrošināja ilgtspējīgus atjaunošanas rezultātus, kas tiek uzturēti joprojām 100% apmērā
- + ļoti efektīvs līdzekļu izlietojums, tālāks «sniega bumbas» efekts
- + zinātnieku iesaiste monitoringā, kas turpinās joprojām



2004  
Palienes

- + plaša mēroga atjaunošanas aktivitātes, fokusējoties uz vienu konkrētu biotopu
- + aktīva pašvaldību iesaiste, pašvaldības kā partneri projektā
- nepietiekams uzsvars uz pēc-atjaunošanas uzturēšanu kā obligātu nosacījumu atbalsta saņemšanai, ne visiem īpašniekiem pēc projekta bija līdzekļi un motivācija apsaimniekošanai. Tomēr 71% 2021.g.



2010  
Dviete

- + vietējās NVO, zemes īpašnieku un pašvaldību iesaiste nodrošināja ilgtspējīgus atjaunošanas rezultātus, kas tiek uzturēti joprojām
- neizdevās panākt normatīvo aktu sakārtošanu, kas atvieglotu savvaļas dzīvnieku ganīšanu
- LAD subsīdijas nav pietiekamas, īpaši slapjākajās vietās



2010  
Grīšļu ļauķis

- + rasti risinājumi sarežģītu apstākļu un īpašnieku struktūras situācijā, kā arī lauksaimniecības neesamības apstākļos
- + Apsaimniekošana tiek turpināta ar LAD subsīdijām 2021: 60% Liepājā un 19% Papē.
- LAP subsīdiju apjoms nav atbilstošs apsaimniekošanas grūtības pakāpei.



# LDF darbs dabisko pļavu atjaunošanā – galvenās atziņas



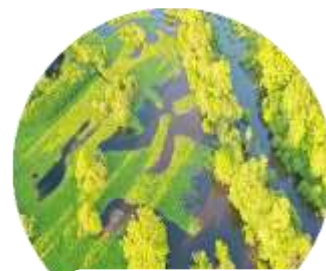
2016

Mazais ērglis



2017

GrassLIFE



2021

LIFE  
MarshMeadows



2021

WoodMeadow  
LIFE

- + zemnieka iesaiste partnera lomā nodrošināja ilgtspējīgus atjaunošanas rezultātus, kas tiek uzturēti arī pēc projekta
- + ganāmpulku izveide dažādoja ienākumu struktūru, mazinot atkarību no LAD subsīdijām
- Nav veikts hidroloģiskā režīma atjaunošanas darbu rezultātu monitorings

- + tieša zemnieku iesaiste un tikai tāda atjaunošana, kam zemnieks pats redz jēgu nodrošinās ilgtspējīgus rezultātus
- + ganāmpulku izveide dažādoja ienākumu struktūru, mazinot atkarību no LAD subsīdijām
- + ļoti cieša sadarbība ar zinātniekiem (LU), ko augstu novērtē gan zemnieki, gan LDF
- + izdarījām secinājumus no iepriekšējiem projektiem un testējam drosmīgākas atjaunošanas metodes

- + tieša zemnieku iesaiste
- + ganāmpulku izveide ilgtermiņa apsaimniekošanas nodrošināšanai
- + starptautiska sadarbība zināšanu pārnesē
- + metožu efektivitātes novērtējums
- + izdarījām secinājumus: tiks veikts hidroloģiskās atjaunošanas monitorings

- + pārrobežu projekts
- + atvērts partneru loks, jebkurš var pieteikties
- + cieša sadarbība ar zinātniekiem, jaunas vēsmas (Tartu Universitāte)
- mazas atjaunošanas teritorijas, darbietilpīgs process komunicēšanā ar ļoti lielu skaitu zemes īpašnieku (40 īpašumi pa 5 ha, bet realitātē varētu būt arī 80 pa 2.5 ha)



# LDF darbs dabisko pļavu apsaimniekošanā

80-280 ha ganības, 35-60 ha pļavas gadā  
neskaitot privātajiem zemju īpašniekiem sniegtos noganīšanas pakalpojumus

## Dabas liegums Lielupes palienes pļavas

kopš 2007

17-147 ha gadā

DAP, 127 ha  
Jelgavas pašvaldība, 16 ha  
Privātīpašumi, 4 ha



## Dabas parks Piejūra

kopš 2020

25-32 ha gadā

Rīgas pašvaldība



## GNP

kopš 2018

15-95 ha gadā

DAP, 48 ha  
Līgatnes pašvaldība, 14 ha  
Privātīpašumi, 33 ha



## Dabas liegums Lielupes grīvas pļavas

kopš 2019

7.9 ha

Jūrmalas pašvaldība



## Dabas liegums Randu pļavas

2022-2023

28.7 ha

DAP



# LDF darbs dabisko pļavu atjaunošanā – galvenās atziņas

- Sadarbība ar **zemes īpašnieku** ir panākumu atslēga. Pacietīga sadarbība, kompromisi, savstarpēja cieņa un uzticēšanās, kas izveidojas tikai laika gaitā. Ilgtermiņa projekti. Atbalsts dabai draudzīgas lauksaimnieku un zemes īpašnieku kopienas veidošanai.
- Atjaunot dzīvotni ir tikai pirmais (un mazākais) darbs. Svarīgākais ir **kā turpināt** atjaunojošo apsaimniekošanu un kā to uzturēt pēc atjaunošanas. Par uzturēšanu, un finansējumu šim darbam, jādomā jau projekta izstrādes stadijā, iestrādājot to projekta dizainā. Ne tikai subsīdijas, arī produkti un pakalpojumi kas saistīti ar zālājiem.
- Kā **mazināt biotopu fragmentācijas ietekmi**? Biotopu atjaunošana un jaunu veidošana. 2021. gada LIZ apsekošanas dati rāda, ka neapsaimniekoti zālāji un atmatas aizņem 227 360 ha jeb 10 % no Latvijas lauksaimniecības zemju kopplatības. Potenciāls biotopu atjaunošanai?
- Dabas skaitīšanas dati rāda, ka labas kvalitātes biotopi ir vien 5% - ka nākotnē aizvien vairāk būs jāfokusējas uz **sugu sastāva uzlabošanu** (sugu piesātinājums, raksturīgo sugu sastopamība, ekspansīvās/invazīvās sugas u.tml.), kas prasa secīgu darbu vairāku gadu garumā un ne vienmēr ir paveicams īstermiņa projekta formātā.
- Nepieciešams **ilgtermiņa atbalsts** gan biotopu atjaunošanai, gan konektivitātes uzlabošanai, gan monitoringam, gan zālāju īpašnieku atbalstam un kopienas veidošanai. LAP diemžēl šo funkciju pilda ļoti nepilnīgi. LVFAFA uzsācis atbalstu zālājiem, to būtu vērts paplašināt. Valsts atbalsta programma zālājiem?





Paldies par  
uzmanību!

